

SLOVENEK

Naročnina
za državo SHS:
za eno leto naprej 0/10 40—
za pol leta 45—
za četiri leta 22-50
za en mesec 7-50

za inozemstvo:
odložitno 0/10 150—
mesечно 12-50

Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji .. 0/10 10—
v inozemstvu 20—

Posodna štev 50 par.

Cena inseratom:
Esojstovna petina vrsta mal
oglasil po K 4— in K 6—
veliki oglasi nad 45 mm vi-
šine po K 8—, poslana itd.
po K 12—

Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKZ.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo, neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, uprava, št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 346 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev 7563, praške in dunaj 24.797

Sv. Oče umira.

Rim, 21. jan. (Stefani) Ob 6. uri zjutraj so došli v bolniško sobo sv. očeta kardinal Georgi, prefekt za ceremonije monsignor Respigi, hišni prelat Caccia-Dominioni in poveljnik nobel-garde knez Aldo-Brandini. Kardinal Georgi je pričel moliti molitve za umirajočega. Zdravstveno stanje papeža se vedno bolj slabša.

Rim, 21. jan. (Stefani) Ob 7. uri zjutraj so se nunciature brzojavno obvestile, da papež umira.

Rim, 21. jan. (Stefani) Ob 8.30 zjutraj je bilo izdano nastopno poročilo o bolezni sv. Očeta: Zdravstveno stanje sv. Očeta se je danes ponoci poslabšalo. Bolnik je prestal zelo nemirno noč brez spanja. Proces v pljučih se je razširil. Temperatura 38.4, žila 120, dihanje 60. Podpisi: Marchiafava, Pignami, Cherubini, Batistini.

LDU Berlin, 21. jan. (Wolff) Po došlih uradnih vesteh je danes dopoldne umrl papež Benedikt XV.

Rim, 21. jan. (ŠBA) Ob 11. uri 30 min. dopoldne je posetil papeža kardinal državni tajnik Gaspari. Ob trinajstih je izjavil papežev telesni zdravnik, ki je zapuščal bolniško sobo, da je položaj skrajno resen. Smrt svetega očeta je vprašanje nekaj ur.

Po konsultaciji se je papežovo stanje nekoliko zboljšalo. Prosil je, naj ga puste počivati, nakar je zaspal. Zdravniki so bili nad tem nepričakovano preokretom bolezni zelo presenečeni. Ako bo trajal spanec, ki je obvladal papeža, tri ali štiri ure, ni izkjučeno, da papež prestane krizo. — Pri-pomba uradnega poročevalskega urada: Po tej vesti bi bilo poročilo, ki ga je označil Wolffov urad kot uradno, da je sv. Oče dopoldne baže umrl, napačno.

LDU Berlin, 21. jan. (Dun. KU) Kakor sporoča Wolffov urad, doslej, to je do 17. ure 30 min., še ni direktnega potrdila v Berlin dospelo vesti o smrti papeža, ki je dala predsedniku državnega zbora povod za žalnico.

Rim, 21. jan. Ob 13.15. Papež je spal 40 minut. Ko se je zbudil, je zahteval hrane. Použil je nekaj zdrobove juhe in vina. Spanje ga je očitno zelo pomirilo. Vendar sodijo, da je vsako upanje zaman.

Rim, 21. jan. Ob 17. Papeževi zdravnik priobčujajo nastopno bolniško poročilo: Položaj papeža se je popoldne zopet poslabšal. Dihanje je vedno bolj otežkočeno. Delovanje srca je vedno šibkejšo.

»Podela« zemlje.

Streha brez hiše. — Dvotirni sistem.

Ni ga nesrečnejšega predloga, kakor je vladni predlog o upravni razdelitvi države. Temeljno napako so v tem oziru zagrešile vladne stranke, ki so v členu 95. kljub najodločnejšemu odporu opozicije sprejele določbo, da nobena oblast (mi bi jo imenovali pokrajinsko upravo) ne sme imeti več kakor 800.000 prebivalcev. Iz te napake sploh ni moglo priti kaj mnogo pametnejšega kakor je vladni predlog o »podeli zemlje«. Celo najgorečnejši centralisti, ki jih ne vodi zgolj trma, uvidevajo, da je predlagana upravna razdelitev nesmiselna in danes se centralisti sami med seboj najbolj prepirajo, kakšna razdelitev da bi bila boljša. Vlada sama je uvidela nesmiselnost svojega predloga in je zato že vnaprej izjavila, da pripušča eventualne spremembe. Marsikak centralist, ki se je prej pridušal, da ni boljšega načrta o razdelitvi države na oblasti kakor ga je predložila centralistična vlada in je pel centralizmu slavospeve, se danes na tihem pridušča, da je napravil neopravičljivo neumnost. V radikalni stranki se množijo glasovi, da je treba upravno razdelitev države odgoditi. Celo ministrski predsednik Nikola Pašić se je izjavil v ministr. svetu, da se bo pričela izvrševati razdelitev države na oblasti, ko bodo za to — ugodne politične razmere. Danes jih ni, pa jih za razdelitev, kakor jo predlaga vladni zakonski načrt, tudi nikdar ne bo. Nad vse značilno je, da so se v seji odbora za razdelitev zemlje 17. t. m. vsi navzoči člani razen ministra dr. Laze Markovića izjavili proti vladnemu predlogu. Edini samostojnejš Drogenik se je na seji 18. t. m. ogreval za lažsamoupravo, kakor jo ponuja vladni načrt. Demokratije molče ter tako tiho priznavajo, da so ustrelili kozla, ki bi ga morali do 28. marca pojužinati, pa nočejo sebe desavuirati. Razmišljujejo in štejejo gumbe: bi ali ne bi?

Posl. dr. Josip Hohnjec je v odborovi seji 17. t. m. podal načelno izjavo Jugoslovanskega kluba in zahteval, da ostaneta Hrvatska in Slovenija dve nedeljivi pokrajini. Naslednji dan je v polemiki z ministrom dr. L. Markovičem, ki je zastopal vladni predlog, izvajal sledeče:

Ze včeraj sem izjavil naše stališče v imenu Jugoslovanskega kluba in mi ga ni treba danes ponavljati. Da sem se javil za besedo, mi je dal povod g. minister dr. Laza Marković, ki je nekako nervozno izjavil — jaz vem, da g. minister ni nervozen, ampak da je bil ton njegovega govora samo posledica one splošne nervoznosti, ki je prevzela vse, odkar razpravljamo o razdelitvi zemlje — da je vlade nameravana samouprava resnična samouprava in ne samo navidezna.

Gospodje, Vi dobro veste, da mora pri nas prečanih priti pri tej stvari v poštev ne samo gospodarski obzir, ampak

tudi naša tradicija. Baš radi tega gledamo mi na nameravano razdelitev države na oblasti čisto drugače nego na primer gospodje iz Srbije. Mi imamo drugačne sodne okraje, ki niso tako široki. Naši okraji so mnogo manjši nego v Srbiji. Toda to bi se dalo predugačiti, ako hočete. Saj ni treba spravljati v zvezo političnih, gospodarskih in sodnih srezov. To se lahko razdeli. Kakor rečeno, so naši sodni okraji primeroma manjši. Pri nas na Štajerskem na primer nimamo dosti železnic, a kljub temu ljudem ni treba zamuditi preveč časa s hojo na sodnijo, ker so pač sodni okraji razmerno majhni.

A o tem ne nameram govoriti, pač pa hočem poudariti nekaj drugega: da namerč mi pri debati postopamo nekako nelo-gično. Sedaj pripravljamo hišo — toda kaj bomo v hišo postavili? Sedaj določamo meje oblasti — a kaj bomo v te oblasti namestili? Vi pravite: notri bomo namestili samoupravo. Toda baš o pojmu samouprave ne razpravljate, ampak hočete takoj govoriti o onih oblastih, v katere ne znate, kaj bote postavili. Najprvo delate okvir, ne da bi znali, kaj bi v ta okvir dali.

Logična pot bi bila torej ta-le: najprej je treba določiti natančen pojem, kaj razumemo pod samoupravo. Potem bomo pa razpravljali o tem, kam bomo to samoupravo namestili.

Gospod minister pravde in za izenačeneje zakonov je rekel, da določa naš zakonski načrt za oblasti in okraje samoupravo par excellence, tako da bi jo morali svetu staviti za vzor. (Minister dr. Laza Marković: »To je bila barem naša namera!«) Gospod minister, oprostite, Vi ste tako inteligenten človek, da tega sami ne morete verjeti. Danes obstoji v svetu moderna struja, da je treba dati ljudstvu samoupravo. Ako ste vzeli za vzor Francijo, morate vedeti, da gre danes tudi na Francoskem stremljenje za to, da se državna uprava preustroji in da se ustvarijo velike samoupravne oblasti ali regije, kakor jim tam pravijo. Torej tudi Francozi gredo za tem, da se da narodu resnična samouprava, kar je seveda tudi v korist državni upravi sami.

Gospodje! Zakonski načrt vladne večine — kdo ga je sprožil, ne vem, ker odgovornosti za ta načrt noče prevzeti ne ena ne druga vladina stranka — akceptira stari avstrijski dvotirni sistem. Proti temu sistemu je bil odpor v bivši Avstriji, ker se je pokazalo, da ta sistem ni dober. Dvotirni sistem določa pokrajinam nekaj malo samouprave, državni upravi pa odreja mnogo večje, preveliko območje. To ni dobro. Ta dvotirni sistem ni škodljiv samo radi ogromnih stroškov, ki jih povzroča, ampak se mora pobijati tudi s stališča dobre uprave same. Mi dobro vemo, da centralistična uprava niti v eni državi ni bila dobra. Taka uprava se ni obnesla ne v Rusiji, ne v Avstro-Ogrski, taka uprava ni dobra v Italiji, ne v Franciji in mislim, da

se tudi pri nas doslej ni obnesla. Obratno: Pri nas se uprava od dne do dne poslabšuje, čimbolj se vse centralizira.

Gospodje! Jaz bi povdarjal, da je treba dati narodu — in tu mislim tudi na srbskega seljaka — vse pravice. Mislim, da bodo tudi v Srbiji prišli na krmilo ljudje, oziroma stranke, ki bodo to zahtevale. Ne bo dobro, če damo vso oblast v državi v roke birokraciji. Radi tega moram še enkrat podarjati, da ni prav, da se pri našem delu v odboru za razdelitev zemlje ne držimo prvotnega načela, ki je bilo sklenjeno, da bomo namreč najprej razpravljali o načrtu samouprave same in šele potem prešli k

načrtu za razdelitev zemlje. Ne vem, zakaj se je to predugačilo. Pred katoliškim božičem je bilo na zadnji seji sklenjeno, da pride najprej v razpravo zakon o samoupravi. Šele takrat, ko se bomo — pardon, ko se bodete Vi, ne mi — o tem zedinili, pride na vrsto razdelitev države na pokrajine. Mislim, da bi bilo v interesu vse naše države, ako bi vzeli v pretres najprej zakon o samoupravi in bi ta zakon izdelali tako, kakor je to potrebno za moderno kulturno državo, kakor je to potrebno narodu, ki stremi za svobodo in za gospodarskim in kulturnim napredkom.

Protić za Hrvate in Slovence.

PROTIĆEVA SODBA O KRIVDI. — ZADOVOLJNI KUKOVEC.

Belgrad, 21. jan. (Izv.) Seja narodne skupščine je bila otvorena danes dopoldne ob četrt na 11. Na dnevnem redu je bila kot prva točka interpelacija dr. Edo Lukinića na zunanjega ministra radi prihoda bivše cesarice Zite v Švico. Zunanji minister dr. Ninčić je izjavil, da je naša vlada, vpoštevajoč resnost položaja, naročila našemu poslanstvu v Budimpešti, na prevzame skupno s češkoslovaškim in rumunskim poslanikom pri mažarski vladi potrebne korake in ji predoči vso resnost položaja, ki bi nastal ob morebitnem prihodu Zite v Mažarsko.

Po interpelaciji dr. Lukinića je govoril k vladni deklaraciji posl. Stojan Protić, ki je naglašal, da se naša vlada in država nahajata v trojni krizi, politični, finančni in socialno-gospodarski. Rekel je, da je glavni vzrok politične krize, ker ni hrvatsko-slovensko vprašanje tako rešeno, kakor bi moralo biti. Pri reševanju tega vprašanja se delajo napake na eni in drugi strani, vendar pa je treba objektivno reči, da so napake pri vladnih strankah večje kakor pa na strani opozicije. Te krize je kriv tako tisk v Zagrebu, in v krajih onstran Donave in Save kakor tudi tisk v Belgradu. Značilno pa je, da se napram tisku v Zagrebu in v ostalih krajih podvzemajo koraki, ki so protustavni, toda proti belgijskemu tisku se ne ukrene ničesar. Tiskarji so storili vse, da se je sprejela sedanja ustava, se danes zagovarjajo in pravijo, da so Hrvati in Slovenci krivi, ker niso povedali, kaj žele in kakšno ustavo hočejo imeti. To velja približno za Hrvate, a nikakor ne za Slovence. (V centru se čuje glas: Kateri Slovenci so to? — Dr. Momčilo Ivanić odgovarja: To so oni, ki imajo 63 odstotkov Slovencev za seboj!) Stojan Protić pristavlja: To so oni, ki morejo upravičeno reči, da zastopajo slovenski del naroda! Ne morejo ga predstavljati oni, ki imajo samo tri poslance! Ta razlog — je izjavil Stojan Protić nadalje — je v gotovi meri upravičen za Hrvate, kakor sem re-

kel, vendar pa mislim, da politični človek, politični ljudje in politične stranke ne smejo dajati tej zadevi takega pomena, kakor se ji pripisuje, ker ima ta razlog v sebi mnogo advokatsva, zakaj nihče ni povedal svojih želj, da ne bi zahteval tudi njihovega uresničenja in storil svoje dolžnosti. Hrvati tudi niso imeli vzroka za to, toda bili so k temu prisiljeni. Vlada bi ne smela imeti vzroka, da bi Hrvatom ne šla na roke, to je, da bi jim ne dala, kar spoznava vsak resen človek in vsaka resna stranka, da je potrebno in ne nasprotno željam Hrvatov. Ne more se sicer komu dati vse, kar zahteva, vendar pa to ne pomenja, da mu ni treba ničesar dati (Glas: Dajemo več kakor nam!) Protić odgovarja: Ne samo, da se jim je dalo malo, temveč ničesar se jim ni dalo! V Hrvatski se upravlja kakor leta 1880. Tedaj je radikalna stranka nosila prapor v boju proti birokratizmu in političnemu režimu. V nadaljnjem govoru je padel vzklik proti Jugoslovanskemu klubu. — Protić je odgovoril: Da! Vendar noben izmed ministrov za promet ni bil boljši kakor klerikalni dr. Korošec!

Nato je govoril dr. Kukovec kot prvi govornik za vladno deklaracijo. Večinoma je polemiziral proti izvajanjem dr. Deželića. Uničiti je hotel vtis govora dr. Deželića, zlasti pa njegovih besed, da bo Jugoslovanski klub podpiral vsako akcijo za izpremembo položaja v Hrvatski, Sloveniji, Bosni, Vojvodini in Macedoniji itd., češ da se vara, kdor misli, da je treba rešiti hrvatsko vprašanje na drug način. Dr. Kukovec je izjavil, da je Slovenec in da kot tak ničesar ne zahteva. Ostala njegova izvajanja glede Bosne in Vojvodine so bila zelo skromna. Glede Hrvatov je rekel, da jim ne pripada Slavonija. Koncem govora je izjavil, da je Slovenija prenasličena s svobodo in da vlada med Slovenci zadovoljstvo. Te njegove besede so izzvale smeh in nezadovoljnost tudi pri demokratih.

KABINETNO VPRAŠANJE.

Belgrad, 21. jan. (Izv.) Vprašanje odbora za zunanje stvari prizadeva resne težkoče vladi. Dve vladni skupini, samostojni in muslimani, stojita na stališču, da se mora ustanoviti odbor za zunanje zadeve. Kako se bo stvar razvila, se ne more reči ničesar gotovega. Radikalci bi napravili kabinetno vprašanje, ako bi se zadeva ne rešila ugodno, v njihovem zmislu.

BREZ FINANČNEGA ZAKONA.

Belgrad, 21. jan. (Izv.) V ponedeljek bo plenum finančnega odbora nadaljeval svoje delo. Dosedanje delo odsekov finančnega odbora je bilo zelo neredno. Prva točka na plenarni seji bi imela biti predložitev proračuna za tekoče leto. V plenumu pa se ne more pričeti razprava o proračunu, dokler ne končajo dela posamezni odseki. Raditega sodijo, da bomo dobili zopet samo dvanajstine za marec in april, reden proračun pa šele v maju.

RUMUNSKA DELEGACIJA PRI PAŠIĆU.

Belgrad, 21. jan. (Izv.) Ob 5. uri popoldne je posetila ministrskega predsednika Pašića rumunska delegacija, s katero je dalj časa konferiral. Nato je ministrski predsednik Pašić sprejel predsednika bosensko-hercegovinske pokrajinske uprave ter razpravljal z njim nad pol ure.

IZPLAČEVANJE INVALIDNIH PODPOR.

Belgrad, 21. jan. (Izv.) V ministrstvu za socialno politiko so pričeli z izplačevanjem invalidskih podpor na podlagi zakona od 31. decembra 1921.

V POČEŠČENJE ROMUNSKJE VOJAŠKE MISIJE.

Belgrad, 21. jan. (Izv.) Danes zvečer je bila na dvoru večerja na čast romunski vojaški misiji. Navzoči so bili vsi ministri, načelnik generalnega štaba Pešić ter generalštabni polkovnik Milovanović.

PROTI KORUPCIJI V AGRARNI REFORMI.

Belgrad, 21. jan. (Izv.) Poslanec Brodar je vložil vprašanje na ministra za agrarno reformo radi poziva, ki ga je izdala direkcija za agrarno reformo v Ljubljani na uprave sekvestriranih imetij, naj nabavijo brezplačno les za vsesokolski zlet v Ljubljani.

ITALIJANSKI DEMENTI.

Belgrad, 21. jan. (Presbiero) Z italijanske strani se odločno dementirajo vse vznemirjajoče vesti o tem, da se z njihove strani pripravlja na Reki prevrat, ki naj bi izpremenil stanje, ustvarjeno v rapalski pogodbi. Prijetno nam je, da moremo objaviti ta dementi, ki bo onemogočil vse vesti, katere so vznemirjale našo javnost.

PREDKONFERENCA MALE ANTANTE.

Belgrad, 21. jan. (Izv.) Pred konferenco v Genovi bodo imele vse države male entente predkonferenco v mestu, ki doslej še ni določeno. Na predkonferenci se ne bo določilo samo skupno principielno stališče male entente, temveč tudi podrobni program vseh gospodarsko-političnih problemov srednje Evrope, glede katerih bo mala ententa nastopila na konferenci v Genovi kompaktno.

BRATIANU PAŠIČU.

Belgrad, 21. jan. Presburo poroča: O priliki sestave svoje vlade je ministrski predsednik g. Bratianu poslal ministrskemu predsedniku Pašiču nastopno brzojavko: »Kot veren tolmač čustev nove romunske vlade izražam željo za razvoj prijateljskih čustev in velikih skupnih interesov naših dveh držav. Uverjen sem, da bomo pri tem poslu našli dragoceno sodelovanje Vaše ekscelence Bratianu.« — Ministrski predsednik g. Pašič je brzojavno odgovoril tako-le: »Uverjen, da bo naše skupno sodelovanje v službi naše zveze prineslo našemu narodu korist, kakor dosedaj, hitim, da se v imenu vlade SHS in v svojem imenu zahvalim Vaši ekscelenci za želje, izražene o priliki sestave Vaše vlade. Prosim Vas, da raztolmačite svojim kolegom moje najsrčnejše prijateljstvo. Pašič.«

KONGRES ČESKIH KMETOV V AVSTRIJI.

Dunaj, 21. januarja. (Izv.) Danes so otvorili tukaj drugi kongres českimi kmetov v Avstriji. Kongresa sta se udeležila tudi gg. Kandut in Santič, prvi v imenu Slovencev, drugi pa za Hrvatce.

SLOVAŠKI PROTESTANTI PRI MASARYKU.

Praga, 21. jan. (Izv.) Zastopniki slovaških protestantskih cerkvenih občin pridejo 27. t. m. v Prago. Sprejel jih bo predsednik Masaryk, kateremu bodo razložili svoje želje.

KMETJE PROTI AGRARNI KOMISIJI.

Praga, 21. jan. (Izv.) Včeraj je prišla komisija češkega agrarnega urada v Netolice v svrhu razdelitve enega dela velikega Schwarzenbergovega posestva. Uradniki Schwarzenbergovi so se držali pasivno. Proti napadalcem je uvedena preiskava.

HABSEURŠKA POSESTVA NA POLJSKEM.

Varšava, 21. jan. (Izv.) Poljski ministrski svet se je pečal z vprašanjem konfiskacije habsburških posestev na Poljskem. Ministrski svet je s 7 proti 2 glasovoma konfiskacijo odklonil z motivacijo, da teh posestev ni smatrati za rodbinsko, ampak za privatno last.

RAZDELITEV ČESKIH VELEPOSESTEV

Praga, 21. jan. (Izv.) Agrarna komisija je sklenila to leto razdeliti sledeča veleposestva: Schwarzenberg (172.000 hektarjev), Waldsteinovo (44.000 hektarjev), Fürstenbergovo (40.000 ha), Černinovo (31 tisoč hektarjev) in Clam-Gallasovo (30 tisoč hektarjev).

IZ SLOVAŠKE LJUDSKE STRANKE.

Praga, 21. jan. (Izv.) Oni zastopniki slovaške ljudske stranke, ki so nedavno izstopili iz enotne češkoslovaške organizacije, se nameravajo zopet združiti s češko ljudsko stranko.

VZDRŽEVANJE KARLA HABSBURŠKEGA.

Pariz, 21. jan. (Izv.) Veleposlaniška konferenca se je bavila z vprašanjem vzdrževanja Karla Habsburškega. Samo stanovanje stane na leto 2000 angl. funtov. V

Karlovi okolici se nahaja 15 oseb. Konferenca je bila mnenja, da so nasledstvene države dolžne poravnati stroške za Karlovo življenje.

MAZARSKI POSLANEC RAKOWSKI ZA HABSBURŽANE.

Budimpešta, 21. jan. Pri razpravi o vprašanju kralja je izjavil v narodni skupščini posl. Rakowski, da prevzema za vse, kar je storil po povratku razkralja Karla, popolno odgovornost tako v političnem pogledu pred narodno skupščino, kakor tudi pred neodvisnim mažarskim sodiščem. Kar je storil, bi v danem slučaju vedno ponovil. Govornik je grajal slažarsko zunanjo politiko ter skušal dokazati, da češkoslovaški-jugoslovanski dogovor pravzaprav ni naperjen proti povratku Habsburžanov.

Budimpešta, 21. jan. (Nadaljevanje narodne skupščine.) Poslanec Rakowszky je opozarjal na to, da so si on, grof Andrássy in dr. Gratz lansko poletje prizadevali, preprečiti prezgoden povratek bivšega kralja. Sklenili so dogovore, ki pa se niso izvajali. Temu dejstvu je pripisovati, da se je kralj vendarle povrnil. Nato je Rakowszky prečital pismo, ki ga je kralj naslovil nanj in na grofa Andrássya, v katerem se izjavlja, da je pragmatična sankcija ugasnila in da je avstrijsko-ogrski sporazum izgubil svojo veljavnost. Kralj je izjavil, da je pripravljen, deliti pravico vojne napovedi z narodom. Dalje je govornik nastopil zoper nje in njegovih strankarskih pristašev, tikajoča se izvajanja v »beli knjigi«, ki jo je izdala vlada o Karlovi pustolovščini. Končno je predlagal, naj vlada predloži zbornico vse akte, ki se tičejo tega vprašanja, da tako dokaže z listinami trditve »bele knjige«. Govornik se je izrekel zoper indemnitetni predlog. Nato je bila seja odgodena.

PREDSEDNIK MAZARSKEGA PARLAMENTA ODPSTOPIL.

Budimpešta, 21. an. V popoldanski seji narodne skupščine sta govorila poslanca Haller in Milotai, nakar je bila zaključena splošna debata o indemnitetnem predlogu. Nato je poročal referent imunitetnega odseka o zadevi poslanca Szilagyja, o čigar včerajšnjem postopanju napram predsedniku se je posvetoval imunitetni odsek. Zbornica je sklenila prisiliti poslanca Szilagyja, da prosi skupščino slovesno za oproščenje. Nato je prečital predsedujoči podpredsednik Bettlik pismo predsednika Gaala, v katerem ta izjavlja, da se z ozirom na včerajšnje dogodke, v katere je bil zapleten zoper svojo voljo, odpoveduje predsedniškemu dostojanstvu. Skupščina je nato obravnavala interpelacijo.

NADALJEVANJE KONFERENCE ZA OBNOVO EVROPE.

Pariz, 21. jan. »Petit Parisien« doznava, da se bo odločilna konferenca pričela početkom prihodnjega tedna v Londonu med francoskim poslanikom Saint Anlaire in angleškim državnim tajnikom lordom Curzonom. Angleški min. predsednik Lloyd George je privolil, da se v Cannesu pričeta pogajanja nadaljujejo diplomatskim putem in da se garancijska pogodba podpisne šele po ureditvi nadaljnjih vprašanj, ki se tičejo Anglije in Francije.

VELIKA POŽARA,

Manila, 19. jan. Tukaj je izbruhnil velik požar. V predmestju domačinov je pogorelo 32 hišnih kompleksov. 12.000 ljudi je brez strehe.

Glasgov, 21. jan. Na tovornem kolodvoru je izbruhnil požar, ki je povzročil nad milijon funtov šterlingov škode.

Občinske volitve na Goriškem.

Niso še znani uspehi iz vseh občin, vendar je gotovo, da so volitve za Slovence častno izpadle. Po notranjih občinah so volili Slovenci izključno narodno in so vse razne skupine in struje zavrtnile vsak kompromis z narodnimi nasprotniki. To velja tudi za komuniste, ki so prodrli skoraj izključno le v občinah, ki jih je vojna najbolj opustošila: Mirnu, Solkanu, Standrežu i. dr. Presenetila pa so obmejne občine, ki so preje visoko dvigale narodno zastavo: Nabrežina, Mavhinje, Devin. Tu so Italijani zastavili že davno pred volitvami vso svojo moč, da napravijo v slovenskem nasipu vsaj majhno vrzel. Posrečilo se jim je z raznimi gospodarskimi obljubami pridobiti za kompromis vplivnejše občane in vrniti v občinske odbore več svojih ljudi. Italijani bodo že skrbeli, da Slovincem pravočasno odpro oči, zakaj so tod za vsako ceno hoteli priti v občinske odbore. — V Gorici se vrše volitve danes. Ni izključeno, da bo topot stara liberalna italijanska kamora z Bombigom na čelu končno doživela odločilen poraz. — Danes voli tudi Trst in Istra. Slovenci so v Trstu postavili svojo lastno narodno listo. Kaj bo pokazal izid tu in kaj v dvakrat tužni Istri?

Politične novice.

+ Kaj bo, kaj bo? »Jutro« je zašlo med »protidržavne elemente«, ker se v včerajšnjem uvodniku bridko pritožuje nad praktikami finančnega ministra na polju našega denarništva. Pravi, da ga to boli in da je že skrajni čas, da se napravi red. — Ubogi gospod Kumanudi!

+ Ivan Urek je objavil v »Kmetijskem listu« izjavo proti Kuraltu, dr. Novačanu in Mahnu radi znanih obdolžitvev v »Naši vasi« in zanikuje, da bi bil kdaj prosil, še manj pa prejel od dr. Žerjava kak vinar. Urek napoveduje tožbo proti omenjenim trem gospodom. Sodišče bo razčistilo, kdo ima prav. Vsekako s Kuraltom SKS ni nič izgubila, zemljoradniška pa nič pridobila.

+ Medicinska fakulteta v Belgradu. O medicinski fakulteti v Belgradu objavlja belgrajska »Epohe« serijo člankov iz peresa dr. Klisića. V št. 19. omenjenega lista piše med drugim: »Mi zdravniki nimamo v svoji sredini znanstvenikov, ki bi mogli zasedati profesorska mesta na medicinski fakulteti v Belgradu in napačno je bilo, da je vlada poverila ustanovitev fakultete tem ljudem. Vlada je dala na razpolago denar, da pripravijo vse potrebno, toda naredilo se ni nič. Organizatorji medicinske fakultete tekem 16 let niso napravili ničesar. Ko so se začeli leta 1920 vpisovati prvi dijaki, ni bilo tu nikakega posloplja, nikakega anatomskega zavoda, nikake klinike in niti ene učne knjige. Preteklo leto so sprejeli 270 dijakov, letos pa 300. Ti dijaki se danes sami vprašujejo, kaj naj počno brez učnega materijala. Najslabše so gospodarili dosedanji organizatorji z denarjem. Za leto 1919-20 je vlada dovolila 1.000.000 dinarjev za »osnovanje inštitutov, porabili pa so 26.825 dinarjev, vse drugo je zapadlo. Za leto 1920-21 je vlada dovolila 8 milijonov dinarjev kredita. Porabili so samo 983.967 dinarjev. Ostanek je zapadel. Za leto 1921-22 so zahtevali 8 milijonov dinarjev, od katerih mislijo porabiti pol milijona.« — Pri nas v Ljubljani pa se mora boriti dobro in izvrstno delujoča medicinska fakulteta za vsak vinar kot v vojski.

+ Konferenca v Genovi. Naša vlada je dobila povabilo, da pošlje svoje zastopnike na konferenco v Genovo. Ministrski svet bo na eni prihodnjih sej določil naše zastopnike. Govori se, da bosta šla v Genovo Pašič ali Marinković, ali pa Ninčič in

Kumanudi. Z njimi pojde tudi večje število strokovnjakov.

+ Koncentracija strank v Podkarpatski Rusiji. Na iniciativo ministrskega predsednika dr. Beneša se je vršilo v Pragi in Užhorodu več sestankov, na katerih se je razpravljalo o koncentraciji vseh političnih strank v Podkarpatski Rusiji. Namen pa se je povsem ponesrečil, ker so socialdemokrati in kmečka stranka takoj odklonili vstop v tako zvezo, dočim so tudi druge stranke izrekle svoje pomisleke.

Dnevne novice.

— Kraljeva zahvala. »Gospodarski zvon« je čestital kralju povodom njegove zaročitve in je prejel zato iz kraljeve kabinetske pisarne kraljevo zahvalo.

— Petdinarski bankovci. Pred dvema dnevoma je pošto ravnateljstvo sporočilo vsem listom, da je finančno ministrstvo odredilo, da se vzamejo petdinarski bankovci iz prometa in da jih državne blagajne po 20. januarju 1922 ne smejo več sprejemati, pač pa da jih bodo zamenjavale podružnice Narodne banke do 20. julija 1922, centrala pa celo do novembra 1922. Informirali smo se tozadevno na finančni delegaciji in smo pooblašteni izjaviti, da finačna delegacija doslej ni dobila od ministrstva iz Belgrada še nobene tozadevne naredbe. Finančna (deželna) blagajna in vsi davčni uradi morajo sprejemati petdinarske bankovce, dokler ne dobijo od finančne delegacije kakega drugega navodila. Če kak davčni urad ne bi hotel sprejeti petdinarskih bankovcev, naj se to takoj javi finančni delegaciji.

— Nameravana nova ženska organizacija. Na znanje društva se razpošila vabilo na sestanek vseh slovenskih ženskih društev, ki naj bi se vršil 2. februarja v Ljubljani. Vabilo pravi, da je namen tega sestanka medsebojno zблиžanje in posvetovanje in sklepanje, kako naj se v okvirju slovenskih ženskih društev kar najbolje organizira pozitivno delo na polju zaščite dece in mladine, in vprašanje ženskega lista kot vodnika, ki bi bil ženstvu v vseh vprašanjih svetovalec. Eventuelno bi se kar prevzel srbski ženski list »Ženski pokret«, ki bi sprejemal tudi slovenske doneske. Priznavamo, da je v gotovih vprašanjih skupno postopanje vsega žensstva možno in priporočljivo. Toda v omenjeni zadevi ga ne odobravamo, ker se nanaša na polje, kjer so naša načela v diamentalnem nasprotju z načeli svobodomiselnosti. Ravnokar smo v najhujši borbi za krščansko, verskonravno vzgojo mladine in v drugih vprašanjih, tičočih se temeljnih načel krščanskega svetovnega naziranja. Zato smo najodločnejši nasprotniki tega, da bi bilo kako glasilo, v katerem bi plehko svobodomiselstvo moglo odlagati svoje za narod kvarljivo duševno blago, vodnik in svetilnik krščanskomiselnemu ženstvu. Kar se pa tiče resnične zaščite dece, imajo naše organizacije itak lepo število zavodov, ki že dolgo časa plodonosno delujejo. Naloga našega žensstva je, da za te zavode ekrbi. Na to pot ne bomo šli, ker dobro ločimo, kaj je dobro in prav in kaj nil.

— Občni zbor slov. kat. izobraževalnega društva v Mostah se vrši v Ljudskem domu v Mostah v nedeljo, dne 22. januarja 1922 ob 4. uri popoldne. Člani se vabijo, da se tega važnega občnega zbora udeležijo polnoštevilno. — Odbor.

— Tržič. Zadnja beseda o ofenzivi v tržškem Sokolskem domu z dne 13. nov. l. l. Pustili bi to stvar že v miru, a ker Sokoli hočejo farbat javnost in so pisali v »Jutru«, kot da so vsega tega pretepa krivi edino le Orli, zato naj podamo primeren odgovor. »Jutro« piše, da je zabava v »Sokolskem« domu ta večer po svoji dostojnosti daleč nadkriljevala podobne privedite raznih »katoliških« tržških dru-

Colomba.

43

Prosper Mérimée. — Poslovenil — 5.

>Ko bi se ne bal srečati vas, miss Nevil, bi bil skušal priti v Pietranero in bi se dal zapreti.«

>In čemu si se je bal srečati,« je vprašala Colomba.

>Nisem vas ubogal, miss Nevil... Tisti trenutek bi vas ne upal pogledati.«

>Ali se torej zavedate, miss Lidija, da lahko napravite z mojim bratom, kar se vam poljubi,« je nagajala Colomba in se smejala. »Zabranim vam, da ga gledate.«

>Upam, da se ta nesrečna zadeva kmalu pojasni,« je rekla miss Nevil, »in da se vam kmalu ne bo ničesar bati... Zelo bi me veselilo, ko bi ob svojem odhodu mogla vedeti, da se vam je izkazala pravica in priznala vaša nedolžnost kakor vaše junaštvo.«

>Ah, vi že odhajate, miss Nevil! Ne govorite še o tem!«

>Kaj hočete, moj oče ne more vedno loviti... Odpotovati hoče.«

Orso je povedil roko, ki se je dotikala roke miss Nevil in sledil je trenotek molka.

>Ne, ne,« je povzela Colomba, »ne pustimo vas še tako hitro oditi. Imamo vam pokazati še mnogo zanimivosti v Pietraneri... Sicer pa ste mi obljubili, da

me naslikate, pa še začeli niste... Dalje sem vam obljubila, da vam napravim senenato v 75 verzih... Potem... Toda kaj reneči Brusco?... Glej, Brandolaccio, kdo teče za njim?... Poglejmo, kaj je.«

Tako je vstala, položila brez opravičevanja Orsovo glavo miss Lidiji na kolena in je stekla za banditi.

Nekoliko v zadregi, ko je morala tako podpirati lepega mladeniča sama z njim sredi gošče, ni vedela miss Nevil, kaj naj stori; kajti, če se odtegne kar nagloma, se je bala, da povzroči ranjencu bolečine. Toda Orso je sam od sebe pustil sladko naslonjalo, ki ga mu je ponudila sestra in se je dvignil na desno roko:

>Tako torej, vi kmalu odidete, miss Lidija? Nikoli nisem mislil, da bi morali podaljšati bivanje v tej nesrečni deželi... in vendar... odkar ste prišli sem, trpim stokrat več ob misli, da se moram od vas posloviti... Ubog poročnik sem... brez prihodnosti... sedaj celo proskribiran... Trenotek še miss Lidija, da vam povem, da vas ljubim... toda to je tudi brezdomno edini trenotek, ko vam morem to povedati, in zdi se mi, da sem sedaj manj nesrečen, da sem si utolažil srce.«

Miss Lidija se je obrnila proč, kakor da tema ne zadošča, da skriva svojo rdečico.

>Gospod della Rebbia,« je rekla nato s tresočim glasom, »mar bi prišla sem na

ta kraj, če...« In še govorec je stisnila Orsu v roko egipovski talisman. Potem se je na vsa moč potrudila, da pride do svojega navadnega tako sladkega glasu:

>Pač slabo od vas, Orso, da tako govorite... Sredi gošče krog in krog obdana od vaših banditov, veste pač, da bi si nikdar ne upala jeziti se nad vami.«

Orso se je zganil, da bi poljubil roko, ki mu je vrnila talisman, a ko mu jo je miss Lidija malo hitro umeknila, je izgubil ravnotežje in padel na raneno roko. Ni mogel zadržati bolestrnega vzdihla.

>Udarili ste se, prijatelj,« je kriknila in ga vzdignila. »Moja krivda je, oprostite...« Pogovarjala sta se še nekaj časa potihoma in sta se precej približala drug drugemu. Colomba, ki je pritekala iznenada, ju je našla prav kot ju je pustila.

>Strelič!« je zavpila. »Orso skusi vstati in iti, pomagam ti.«

>Pusti me,« je rekel Orso. »Reči banditom, naj se rešijo... če vjamejo mene, malo mi je mar. Toda odpelji miss Lidijo; za božjo voljo, da je ne vidim tu!«

>Ne pustim vas,« je rekel Brandolaccio, ki je prišel za Colomba. »Odvetnik je krstni boter naredniku, ki poveljuje strelecem. Mesto da vas odvede s sabo, vas umori in potem reče, da seveda ni mogel drugače, da ni napravil nakaš.«

Orso je vstal, celó nekaj korakov je napravil, a kmalu se je ustavil:

>Ne morem iti,« je rekel. »Bežite drugil Z Bogom, miss Nevil. Dajte mi roko!«

>Ne pustimo vas!« sta kriknili obe ženski naenkrat.

>Če ne morete iti, vas moram nesti,« je rekel Brandolaccio. »Torej, dragi poročnik, malo poguma; imeli bomo časa dovolj, da zapustimo taborišče skozi sotesko tam zadaj. Gospod župnik jim daje opravka.«

>Ne, pustite me,« je rekel Orso in se vlegel na tla. »Za božjo voljo, Colomba, pelji proč miss Nevil!«

>Močni ste, gospodična Colomba,« je rekel Brandolaccio, »prite se za ramena, jaz ga primem za noge; dobro, naprej, stopaji!«

Začela sta ga hitro nesti kljub njegovemu ugovarjanju, miss Lidija je neznanško razburjena nekaj časa šla za njima. Kar je počil strel, ki mu je odgovorilo pet ali šest drugih. Miss Lidija je zakričala, Brandolaccio zaklel, a podvojila sta s Colombo svoj korak in ne meneč se za vejevje, ki jima je bilo v obraz in jima trgalo obleko, tekla skozi goščo.

>Sklonite se, sklonite se, draga,« je naročal spremljevalki, »vsak čas vas lahko zadene krogla.«

Ko so tako tekli kakih petsto korakov, je Brandolaccio izjavil, da ne more več in se je vrgel na tla, kljub vzpodbujanju in očitkom Colombe.

